

**ІСТОРІЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ФУТБОЛУ В
ХРОНОЛОГІЧНОМУ ВИКЛАДІ
(до періоду Другої світової війни включно)**

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

Анотація. У статті відтворюються хронологічні події футбольного життя тернопільського краю в означений період.

Ключові слова: Галичина, змагання, команда, першість, футбол.

Summary. The article reproduces the chronological events of football life in the Ternopil region during this period.

Key words: Galicia, competitions, team, championship, football.

Футбол — найпопулярніша у світі гра (від англійської «Foot» нога та «ball» — м'яч). Його називають спортом № 1. І хоча гру у ножний м'яч знають уже багато століть, досі невідомо, де саме виник попередник сучасного футболу. Хоча «батьківські права» на нього пред'являють багато держав. На теренах України перший футбольний матч відбувся у Львові 14 липня 1894 року між командами «Сокіл» (Львів) та «Сокіл» (Краків), тоді уся Галичина перебувала під владою Польщі. Матч тривав лише 6 хвилин, до першого забитого голу. Перемогли львів'яни з рахунком 1:0. М'яч забив львів'янин Хоміцький [2]. Виконком Федерації Футболу України 3 липня 1999 року визнав цю дату початком літопису футболу у нашій державі[1].

Два роки тому Тернопільщина відзначила ювілейну дату – 110- річницю від часу проведення першого офіційно задокументованого футбольного матчу. В короткій хронології подаємо історію тернопільського футболу, щоби пригадати найвагоміші його сторінки. Метою нашого пошуку є відтворення в хронологічному порядку літопис Тернопільського футболу від його зародження до періоду Другої світової війни включно.

АВСТРО-УГОРСЬКИЙ ПЕРІОД (до 1918 р.)

«Креси» – перша футбольна команда Тернополя .

1909 рік: 21 серпня – Тернопіль. Перший в історії тернопільського спорту футбольний матч, який документально зафіксовано (газета «Glos Polski» №35 за 28 серпня 1909 року), відбувся між місцевими командами «Поділля» і «Креси». «Креси» перемогли «подолян» – 4:1.

16 жовтня – Тернопіль. Теоретик і практик української національної фізичної культури, автор підручників із фізичного виховання молоді Іван Боберський у Тернопільській гімназії прочитав лекцію «Про основи гри в копаний м'яч». Після чого відбулася показова гра.

1910 рік: 15 жовтня – Львів. Перші «заграничні» змагання тернопільське «Поділля» провело у місті Лева з УСК (Український спортовий кружок) при українській академічній гімназії. Підсумковий результат 1:1 став для «Поділля» почесним, коли зважити на те, що у Львові футбольне життя йшло повним ходом.

1912 рік: 29 квітня – Станіслав. Тернопільські «Креси» зустрілися з місцевою командою «Ревера» та програли господарям з рахунком 2:5. 26 і 27 травня – Тернопіль. Львівська «Погонь-II» з загальним рахунком 8:1 (4:1, 4:0) перемогла «Креси». Щоправда, в останньому поєдинку тернополяни покинули поле через грубу гру львів'ян.

1913 рік: 2 і 18 листопада – Тернопіль. У листопаді відбулися перші матчі тернопільської та буковинської команд: «Креси» – «Хакоах» (Чернівці) – 6:3, 4:1.

1914 рік: червень – Львів. До 100-річчя від дня народження Тараса Шевченка пройшов «Сокільський здвиг». У турнірі чотирьох команд тернопільське «Поділля» посіло третє місце: УСК (Львів) – 1:1, «Україна» (Львів) – 1:4, «Сянова Чайка» (Перемишль) – 1:0.

У другому чемпіонаті Галичини у класі «2-В» значилася тернопільська команда «Креси» поряд з «Аматорами» (Львів), «Погонню» (Стрий), «Чарні» (Ясло), «Погонню» (Ярослав).

ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД (1918-1939 рр.)

1921 рік: 7 вересня – Золочів. Клас «С» Львівського округу: ЖКС (Золочів) та ВКС «Синява» (Бережани) – 8:0.

1922 рік: утворилися три підокруги Львівського окружного футбольного союзу і в один із них – східний («Станиславів-Тернопіль»), по класу «В» включили тернопільські «Креси». Там команда з Тернополя зайняла друге місце.

1925 рік: 11 листопада – Чернівці. Кубок Західної України або Всеукраїнська чаша. У змаганнях брали участь кращі українські команди. В дебютному турнірі брало участь тернопільське «Поділля» разом з командами Рівного, Львова та Чернівців. Наші земляки поступилися у півфіналі львівській «Україні» (0:1).

1926 рік: дебютант класу «В» золочівська «Яніна» (Тернопільське воєводство) з першої спроби стала не тільки кращою командою воєводства, а й виграла титули чемпіона підокругу («Станиславів-Тернопіль») та округу ЛОФС. Завдяки цим успіхам клуб здобув путівку до окружної ліги (клас «А»).

1927 рік: серед п'яти команд окружної ліги золочівська «Яніна» виборола третє місце, ставши єдиною командою в історії тернопільського футболу, яка здобувала нагороди чемпіонату округу.

1930 рік: футбольна команда УСТ «Поділля» дебютує на офіційній арені і з першої спроби здобуває першість у класі «С».

1931 рік: 11 травня – Тернопіль. Початок нової ери в житті «Кресів». Того дня відбулося об'єднання двох клубів – військового 54 піхотного полку та цивільних «Кресів» – в один клуб, повна назва якого стала Військово-цивільний спортивний клуб «Креси».

1932 рік: 2 жовтня – Тернопіль. Відбувся вирішальний матч за кубок воєводи Казимира Мошинського для тернопільських команд, які беруть участь у першостях підокругу. Срібний кубок із рук президента підокругу Копеца отримав капітан «Легіона» Верета.

1933 рік: 30 квітня – Тернопіль. Створено Тернопільський футбольний підокруг. Президентом підокругу було вибрано Вацлава Жиборського. До підокругу вступило 11 статутних клубів із Тернополя, Чорткова, Теремовлі, Збаража, Золочева. 7 грудня – За рішенням Тернопільського воєводи УСТ «Поділля»

отримало дозвіл на користування спортивною відзнакою зелено-чорного кольору.

1935 рік: подією для Тернополя цього року стали товариські матчі місцевих «Кресів» та «Єгуди» з львівською «Україною». В обох зустрічах гості були сильнішими, вони перемогли тернопільські команди відповідно 3:1 та 4:1.

1936 рік: 13-14 червня – Львів. Тернопільське «Поділля» взяло участь у турнірі на честь срібного ювілею львівської «України». Поступившись «Україні» – 3:8 та зігравши внічию з «Проломом» (Станіславів) – 0:0, тернополяни посіли третє місце.

1937 рік: сезон 1936/37 рр. уперше було проведено за системою «осінь-весна». Славу найсильнішої команди воєводства початку 20-х років повернули собі «Креси». Були вони близькими до виходу в Окружну лігу, та у вирішальному матчі, що проходив у Стрию (перші два завершилися внічию), поступилися дрогобицькому «Юнаку». Кременецький клуб спортовий (ККС) в сезоні-1936/37 у Лізі Волинського ОЗПН посів друге місце. Загалом команда з Кременця виступала в цій лізі з 1935 по 1938 рр. На запрошення УСТ «Чайка» з метою пропаганди до Чорткова приїздила львівська «Україна». Дводенний візит втілювався у дві різні зустрічі. Першого дня львів'яни скромно перемогли місцеву «Чайку» – 1:0, а наступного – КОП (Корпус Охорони Погранічна) – 5:0.

ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939-1944 рр.)

1940 рік: 30 червня – Станіслав. «Локомотив» (Тернопіль) дебютував у розіграші кубка УРСР. На виїзді наші земляки перемогли «динамівців» зі Станіслава (нині – Івано-Франківськ) – 2:1.

1941 рік: 1 червня – Тернопіль. Фінал кубка Тернополя: «Динамо» – «Локомотив» – 3:2.

1942 рік: 17 серпня – Тернопіль. Відновлене УТС «Поділля» зіграло свій перший від початку війни тренувальний матч із командою українських студентів і святкувало перемогу – 5:1. 4 і 11 жовтня – Львів, Тернопіль. 1/4 фіналу кубка Володимира Кубійовича: «Україна» (Львів) – «Поділля» (Тернопіль) – 6:1, 2:0.

1943 рік Відновилися футбольні змагання на першість Тернопільської округи. Перше місце, а з ним і право на розіграш за вихід до так званого «Круга першунів» здобуло тернопільське «Поділля» (за сумою двох матчів переміг «Буревій» з Бучача – 3:1, 0:2). Проте скрутні умови воєнного часу не дали можливості зберегти оптимальний склад команди, чимало гравців вибуло через різні причини. Команда ослабла, внаслідок цього невдалим був виступ на міжокружній першості зі станіславською «Загравою» (3:1, 2:2). Серпень – Тернопіль. Під час німецької окупації до Тернополя прибула команда військово-повітряної частини «Люфтваффе», яка зіграла футбольний поєдинок зі збірною Тернополя. За радянських часів ту подію називали «матчем смерті». Завдяки голу на 88-й хвилині Данила Борецького, наші земляки святкували перемогу[3].

Підсумовуючи, висловимо думку, що хронологічні найважливіші події тернопільського футболу свідчать про насправду еволюційний шлях становлення цієї гри в нашому краї та присутність у досліджуваній нами період не однієї команди Тернопілля у змаганнях різного рангу.

Список літератури:

1.Р.В.Дмитрів.Футбол.Довідник.- Івано-Франківськ, Плай, 2006-352 с.

2.Боднар Я.Періодична преса Галичини про фізичне виховання учнівської молоді//Фізичне виховання в школію – 2000.-№3.- С.45-47

3.В.І.Попович.Зародження і перші кроки футболу на Тернопіллі, 2013, 312с.

Божик М. В., <https://0000-0001-6037-6032>
Левандовська Л. Ю., <https://0000-0002-1333-1226>
Трифонюк В. М.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка